

EESTI KEEL

1.peatükk

EESTI KEELE AINEKAVA 1. – 3. KLASSILE

1. Õppe-eesmärgid

Eesti keele õpetamise üldeesmärk I-III klassini on kuulamis-, jutustamis-, lugemis- ja kirjutamisoskuse kujundamine.

Eesti keele õpetus taotleb, et õpilane:

- austab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat;
- arendab kriitilist mõtlemist ja analüüsioskust;
- väärtustab head keeleoskust eneseväljendus- ja suhtlusvahendina;
- arendab oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust, omandab õigekirjaoskuse;
- õpib mõtestatult lugema ja kirjutama eri liiki tekste;
- loeb eakohast väärtkirjandust, kujundab selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi, rikastab oma mõttemaailma;
- arendab kirjanduse mõistmist, kujutlusvõimet, loovust ja kunstimaitset;
- huvitub ilukirjandusest ja paikkonna kultuurist;
- õpib hankima teavet erinevatest allikatest; harjub kasutama sõnaraamatuid ja käsiraamatuid.

2. Õppesisu, õpitulemused ja kasutatav õppekirjandus klassiti

2.1. 1.klass

Õppesisu

Kommunikatiivsed oskused, tegevused

- Lugema ja kirjutama õppimine. Õige hääldus kõnelemisel ja lugemisel. Häälega ja endamisi lugemine.
- Mängud, mis põhinevad suulisel kõnel ja kehakeelel; laulumängud, rütmiline liikumine, matkimis- ja lavastusmängud.
- Jutustatava ja etteloetava kuulamine. Raamatute lugemine ja vaatamine.
- Lastesaadete kuulamine, vaatamine. Elamuste ja kujutluste väljendamine käelises tegevuses (joonistamine, meisterdamine), mängus ja sõnalisel vormis.
- Suhtlemine argiolukorras: kauplus, tänav, kodu - kool, täiskasvanu - sõber, telefon, külaline. Läbielatust jutustamine.
- Jutustavate ja kirjeldavate tekstide lugemine, loetu üle arutlemine, selle kohta küsimuste esitamine.
- Luuletuste lugemine; tarbe- ja sõnamänguliste tekstide lugemine, dramatiseeringute lugemine ositi.
- Sündmusest kirjutamine; isiku, eseme kirjeldamine.
- Raamatute, lauamängude jm. mänguvahendite koostamine ühistööna; näituste, laualehtede ja seinalehtede koostamine.
- Lugemise ja kirjutamise kavastamine, eesmärgistamine, kavandamine, liigendamine.
- Kirjatehnika. Kirjatöö välimus.
- Tutvumine kooliraamatukoguga.

Keeleteadmised:

- Häälik ja täht. Täis- ja kaashäälikud.
- Häälikuühend.

- Sõna. Lause.
- Lause lõpumärk (punkt).
- Täishäälikute pikkuste eristamine ja õigekiri.
- Suur algustäht lause alguses.
- Nimed. Suur algustäht nimedes.
- *k, p, t* sõna alguses.
- Üks ja mitu. Mitmuse tunnus *-d*.
- Ühesilbiliste sõnade õigekiri (*uus- uss, saal -sall*).
- Tegusõna olevik ja minevik (*-b, -vad*). Tegevus sõnaga tähistatuna.
- Kes? Mis?
- *k, p, t* *s-i* ja *h* kõrval.

Õpitulemused

Õpilane

- oskab teha häälikanalüüsi -- määrata suuliselt häälikute olemasolu ja järjekorda sõnas, häälidada ühe-, kahe- ja kolmesilbilisi sõnu,
- leida täis- ja kaashäälikuid ning häälikuühendeid,
- leida (eristada) kuulmise järgi sõnas teistest pikemat häälikut (pikka ja ülipikka täis- ning suluta kaashäälikut),
- märkida kirjas täishäälikute kolme pikkust,
- kirjutada õigesti ühesilbilisi sõnu,
- kirjutada *k, p, t* sõna alguses ning *s-i* ja *h* kõrval,
- piiritleda kirjas lauset (suur algustäht ja punkt lause lõpus),
- kirjutada õigesti nimesid (oma nimi; kodukohta, linna, küla, kodutänavana nimi; lähedaste inimeste ja sõprade nimed; kooli nimetus),
- kirjutada õigesti mitmuse tunnust *-d* (mitmuse nimetav),
- kirjutada õigesti tegusõna oleviku 3. pöörde lõppu (*loeb, sööb, tulevad*).

2.2. 2.klass

Õppesisu

Kommunikatiivsed oskused. Tegevused

- Lugema ja kirjutama õppimine. Õige hääldus kõnelemisel ja lugemisel. Häälega ja endamisi lugemine.
- Mängud, mis põhinevad suulisel kõnel ja kehakeelel; laulumängud, rütmiline liikumine, matkimis- ja lavastusmängud.
- Jutustatava ja etteloetava kuulamine. Raamatute lugemine ja vaatamine.
- Lastesaadete kuulamine, vaatamine. Elamuste ja kujutluste väljendamine käelises tegevuses (joonistamine, meisterdamine), mängus ja sõnaliselt vormis.
- Suhtlemine argiolukorras: kauplus, tänav, kodu - kool, täiskasvanu - sõber, telefon, külaline. Läbielatud jutustamine.
- Jutustavate ja kirjeldavate tekstide lugemine, loetu üle arutlemine, selle kohta küsimuste esitamine. Luuletuste lugemine; tarbe- ja sõnamänguliste tekstide lugemine, dramatiseeringute lugemine ositi.
- Sündmusest kirjutamine; isiku, eseme kirjeldamine.
- Raamatute, lauamängude jm. mänguvahendite koostamine ühistööna; näituste, laualehtede ja seinalehtede koostamine.
- Lugemise ja kirjutamise kavastamine, eesmärgistamine, kavandamine, liigendamine.
- Kirjatehnika. Kirjatöö välimus.
- Tutvumine kooliraamatukoguga.

Keeleteadmised

- Täishäälikuühend ja selle õigekiri.
- Kaashäälikuühend ja selle õigekiri (suluta kaashäälikute ühendis).
- Silp. Silbitamine (kuni kolmesilbiliste sõnade silpide arvu määramine).
- *i* ja *j*-i õigekiri: sõnaalguline ja lõpuline *i*, sõna- ja silbialguline *j*.
- Suluta kaashäälikute kolme pikkuse eristamine ja märkimine kirjas.
- *-ga* sõna lõpus.
- *-sse* sõna lõpus.
- *-d*, *-te* tegevust näitavate sõnade lõpus.
- Kirjavahemärk. Koma *et*, *aga*, *kuid*, *sest* ees.
- *ja*, *et*, *aitäh* õigekiri.
- Sulghäälikud. Nende kolme pikkuse eristamine ja õigekiri.
- *ma*, *sa*, *ta*, *me*, *te*, *nad* õigekiri.
- Poolitamise üldpõhimõtted.
- Omadussõna (omadus sõnaga tähistatuna).
- Tähestik.
- *h* enam levinud sõnade alguses.
- Lause lõpumärk (küsimärk).

Õpitulemused

Õpilane

- oskab panna kirja suluta kaashäälikute kolme pikkust,
- kirjutab õigesti täishäälikuühendit ja suluta kaashäälikutest koosnevat ühendit,
- kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses teksti (kuni 25 sõna),
- eristab suuliselt sulghäälikute kolme pikkust,
- leiab tekstist kaashäälikuühendit (ka sulghäälikuist koosnevat ühendit),
- kirjutab õigesti nimesid,

- paneb lause lõppu kas punkti või küsimärgi,
- eristab juttu, luuletust, mõistatust, teadet, kirja;
- teab õppekirjanduse ja ettelugemise põhjal mõnd tähtsamat eesti ja väliskirjanikku;
- loeb õpitud tekste sujuvalt ja selgelt;
- tuleb toime talle vajalike õppe- ja ilukirjanduse ning tarbetekstidega;
- loeb ja mõistab erinevaid tekste ja nende otstarvet;
- kontrollib oma teksti arusaadavust ja õigsust;
- jutustab arusaadavalt ja selgelt enesega juhtunust;
- kuulab tähelepanelikult eakohast teksti, saab sellest aru ja toimib vajaduse korral saadud sõnumi kohaselt;
- annab arusaadavalt edasi õppeteksti, kirjanduspala, pildiraamatu, filmi jms. sisu; oskab käituda igapäevastes suhtlusolukordades nii koolis, kodus kui mujal (palumine, küsimine, keeldumine, selgitamine jms.);
- kasutab raamatukogu.

2.3. 3.klass

Õppesisu

Kommunikatiivsed oskused. Tegevused

- Lugema ja kirjutama õppimine. Õige hääldus kõnelemisel ja lugemisel. Häälega ja endamisi lugemine.
- Mängud, mis põhinevad suulisel kõnel ja kehakeelel; laulumängud, rütmiline liikumine, matkimis- ja lavastusmängud.
- Jutustatava ja etteloetava kuulamine. Raamatute lugemine ja vaatamine.
- Lastesaadete kuulamine, vaatamine. Elamuste ja kujutluste väljendamine käelises tegevuses (joonistamine, meisterdamine), mängus ja sõnaliselt vormis.
- Suhtlemine argiolukorras: kauplus, tänav, kodu - kool, täiskasvanu - sõber, telefon, külaline. Läbielatud jutustamine.
- Jutustavate ja kirjeldavate tekstide lugemine, loetu üle arutlemine, selle kohta küsimuste esitamine. Luuletuste lugemine; tarbe- ja sõnamänguliste tekstide lugemine, dramatiseeringute lugemine ositi.
- Sündmusest kirjutamine; isiku, eseme kirjeldamine.
- Raamatute, lauamängude jm. mänguvahendite koostamine ühistööna; näituste, laualehtede ja seinalehtede koostamine.
- Lugemise ja kirjutamise kavastamine, eesmärgistamine, kavandamine, liigendamine.
- Kirjatehnika. Kirjatöö välimus.
- Tutvumine kooliraamatukoguga.

Keeleteadmised

- *g, b, d* sõna alguses.
- *g, b, d* s-i kõrval.
- Kõik *i* ja *j*-i õigekirjajuhud.
- Silbitamine (igasuguse häälikkoostisega sõnade silpide arvu määramine), silbi eristamine sõnast ja häälikust.
- Kaashäälikuühendi õigekiri.
- Ülipikk kaashäälik ülipika täishääliku ja täishäälikuühendi järel.
- *h* sõna alguses.
- Võõrhäälikud ja võõrtähed.
- Suur algustäht ajakirjade, ajalehtede ja raamatute pealkirjades ning jutumärgid.

- Lühendid *km, mm, t, g, sek.*
- Kõik poolitamisjuhud.
- Ese, olend ja tegevus sõnaga tähistatuna.
- Väit-, käsk- ja küsilause. Lause lõpumärk (hüüumärk).
- Mitmuse nimetava ja ainsuse osastava lõpu õigekiri.
- *mul, sul, tal, kel* õigekiri.
- *ma-maa, sa-saa, me-mee, te-tee* õigekiri.
- Liitsõna.
- Lihtlause. Lihtlause laiendamine.

Õpitulemused

Õpilane

- oskab määrata ja kirja panna kõikide häälikute kolme pikkust,
- kirjutab õigesti kaashäälikuühendit,
- tunneb ära pika ja ülipika hääliku ning häälikuühendi (*kaal -- kael, pall -- palm*),
- eristab silpi, sõna, häälikut, häälikuühendit,
- kirjutab õigesti erandsõnu (*ma -- ta, mul -- sul*),
- kirjutab etteütlust õpitud programmi ulatuses (kuni 40 sõna),
- paneb lause lõppu õige märgi (punkt, küsimärk, hüüumärk).
- eristab juttu, luuletust, mõistatust, teadet, kirja; eristab teksti osi (väide, küsimus, käsk, palve, keeld jm.);
- teab õppekirjanduse ja ettelugemise põhjal mõnd tähtsat eesti ja väliskirjanikku; teab Eestis väljaantavaid lasteajakirju;
- loeb õpitud tekste sujuvalt ja selgelt;
- tuleb toime talle vajalike õppe- ja ilukirjanduse ning tarbetekstidega;
- loeb ja mõistab erinevaid tekste ja nende otstarvet; suudab valida enesele huvipakkuvat ja jõukohast raamatut ning otsustada selle arusaadavuse ja meeldivuse üle;
- on omandanud kirjatehnilise vilumuse;
- suudab oma mõtteid kirja panna, kasutades õpitud reegleid (nimede õigekiri, häälikupikkuse märkimine, häälikuühendite ja liitsõna kirjaviis, lausepiiri tunnetamine ja kirjavahemärgid);
- kontrollib oma teksti arusaadavust ja õigsust;
- jutustab arusaadavalt ja selgelt enesega juhtunust;
- kuulab tähelepanelikult eakohast teksti, saab sellest aru ja toimib vajaduse korral saadud sõnumi kohaselt;
- annab arusaadavalt edasi õppeteksti, kirjanduspala, pildiraamatu, filmi jms. sisu; oskab tekstidest välja tuua olulist;
- oskab käituda igapäevastes suhtlusolukordades nii koolis, kodus kui mujal (palumine, küsimine, keeldumine, selgitamine jms.);
- oskab loetu ja kuuldu kohta sõna võtta nii suuliselt kui ka kirjalikult (eakohases vormis lugemispäevik, märkmed vm. kirjatöö);
- kasutab raamatukogu.